

Vedlegg 1: Informasjonsskriv.

Vedlegg 1

Førespurnad om å delta med i mitt mastergradsprosjekt

Eg er mastergradsstudent i samfunnsplanlegging og leiing ved Høgskulen i Volda. Tema for masteroppgåva er høgkompetent utanlandsk arbeidskraft i den maritime klynga på Møre og eg vil undersøke kva som gjer Sunnmøre som stad attraktiv for slike som deg!

Eg har i kraft av mitt masterprosjektet blitt invitert til å delta i prosjektet: *"Kompetanse for ei kunnskapsintensiv framtid – Kva gjer marine og maritime arbeidsplassar i Møre og Romsdal attraktive for høgt utdanna arbeidskraft"* ved prosjektleiar Finn Ove Båtevik, Møreforskning AS.

Informasjon om datainnsamling

1) Eg vil i løpet av kort tid sende ut spørreskjema til dykk som er tilsette i bedrifter som er tilknytte den maritime klynga på Sunnmøre. Dette spørreskjemaet vil dykk motta per e – post og skal besvarast elektronisk. Eg ønsker å kartlegge kva oppfatningar de som kjem utanfrå har om regionen. **Dette vil ta om lag ti minuttar å svare på.**

2) Når denne er gjennomført, ønsker eg å velje ut nokre nøkkelinformantar som kan belyse mi problemstilling meir i djupna. Dersom det er aktuelt med intervju, så vil du bli kontakta. Det kan og bli aktuelt for Møreforskning å ta kontakt ved eit seinare høve.

Meir om prosjektet

Det er frivillig å delta og du har moglegheit til å trekke deg når som helst undervegs, utan at du må grunngje dette nærare. Dersom du vel å trekke deg så vil alle innsamla data om deg bli anonymisert. Opplysningane vil bli behandla konfidensielt og ingen enkeltpersonar vil kunne gjenkjennast i den ferdige oppgåva.

Etter at eg har avslutta mi masteroppgåve 30.06.2011, vil Møreforskning få tilgang til datamaterialet fram til deira avslutting av prosjektet 31.12.2013. Prosjektet er finansiert av NFR. Datamaterialet anonymiserast seinast ved hovudprosjektets prosjektslutt, 31.12.2013, ved at namn, e-postadresser og lydopptak slettast, og ved at bakgrunnsopplysningar blir omkoda på en slik måte at enkeltpersonar ikkje kan gjenkjennast.

Dersom det er noko du lurer på, kan eg nåast på telefon 970 02 235 eller e-post martecws@hotmail.com

Rettleiaren min er Grethe Mattland Olsen ved Høgskulen i Volda og Møreforskning AS
Telefon 70 07 52 23 e-post gmo@hivolda.no.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste A/S.

Med vennleg helsing
Marte Cecilie Wilhelmsen Solheim
Mastergradsstudent ved Høgskulen i Volda

**Vedlegg 2: Intervjuguide. Nytt i det kvantitative
forskningsintervjuet. Norsk og Engelsk.**

Vedlegg 2: Intervjuguide norsk og engelsk

”Korleis ser utanlandsk høgkompetent arbeidskraft på staden der dei bur og kva er med på å forme det synet?”

I kampen for å behalde høgkompetent utanlandsk arbeidskraft på Sunnmøre

Informasjon i forkant av intervjuet:

Eg vil starte med å presentere meg sjølv, og fortelje litt om kvifor eg ønsker å gjennomføre dette intervjuet (mål/meining). Eg vil så takke for at han/ho ønskte å ta del i dette prosjektet/dele sine opplevingar med meg. Eg vil vidare forklare gangen i intervjuet og formål med prosjektet. Eg vil be om å få ta opp intervjuet slik at eg betre kan hugse det som blir sagt. Eg vil også ta opp dette med informert samtykke, at det er mogeleg å trekke seg undervegs/eventuelt la vere å svare på spørsmål dersom dette er aktuelt og om anonymisering. Eg vil også nemne prosjektet til Møreforsking AS.

Om intervjuguiden:

Måten å stille spørsmåla på her er tilnærma lik slik den eg ser føre meg i intervjusituasjonen, men eg vil ha førebudd meg i forkant av kvart intervju og dermed vil ein del av desse spørsmåla bli overflødige. Eg vil vektlegge at intervjuet skal bere preg av ein samtale og spørsmåla kan då bli omrokkerte slik at det blir ein naturleg flyt i samtalen.

”O” etter spørsmåla viser til oppfølgingsspørsmål som kan bli stilt etterpå.

Indeks 4: HEIMSTADEN /Bakgrunnsspørsmål

4. Kvar kjem du i frå?

O: Har du budd der heile livet?

4.1 Kan du fortelje meg om oppveksten i heimlandet ditt. Eg stiller spørsmål dersom det er noko eg ønsker du skal utdjupe.

Støtteomgrep:

Frå by eller bygd

Foreldre

Søsken   Relasjonelle aspekt

Venner

Fritid : Kva satte du pris på å gjere på fritida

Skule: Kva skule gjekk du på? Syn på skulen/ane

Jobb: Kva jobba du med? Karrieremoglegheiter?

Barn : Har du barn som er født i heimlandet?

Bustad : Korleis budde du?

Økonomisk situasjon

Klima

4.2 Kom du direkte frå heimstaden din og til Møre og Romsdal?

O: Mellomstopp? Kvar? Korleis var det der (med tanke på støtteomgrepa overfor)?

O: Dersom aktuelt: Vaksenliv på staden: Ein vanleg dag på heimstaden din, kva ville det vere?

Indeks 5: Motiv heimstaden kontra staden du bur no

5. Kva var den viktigaste årsaka til at du kom til Norge og Sunnmøre? (Pull – effektar) Utdjup.

5.1 Kva var den viktigaste årsaka til at du forlot det landet (staden) du budde i før? (Push- effektar)

Utdjup.

5.2 Kombinasjon av dei to?

Stikkord: arbeid, familie, utdanning, helse, bustad, klima, stad, miljø, økonomiske grunner, eventyrlyst, karrieremoglegheiter, eit skifte....

O: Kva var mest framtrekande av desse grunnane overfor?

5.3 Korleis opplevde du møtet med Norge?

O: Førsteintrykket. Positive, negative.

Indeks 6: Motiv arbeid

Syn på arbeidsmarknaden

6. Kva visste du om arbeidsmarknaden på Sunnmøre før du kom hit?

6.1 Korleis ser du på arbeidsmarknaden no som du bur her?

(for deg sjølv og eventuelt jobb nummer to der dette er aktuelt)

6.2 Hadde du kjennskap til den maritime klynga før du kom? (Pull- effektar?)

O: Om ja, kva type?

O: Bidreg den maritime klynga til at det er meir attraktivt å bu her?

O: Kan du skildre den maritime klynga med nokre ord?

O: Grad av identifikasjon til den maritime klynga på møre

Syn på arbeidsoppgåver / Innovasjon

6.3 Korleis vurderer du/syn på arbeidsoppgåvene dine?

(Stikkord: Utfordrande, anerkjennelse)

(For dei som har arbeidd i fleire ulike bedrifter i den maritime klynga kan det vere interessant å utdjupe dette, skilnader osv.)

6.4 I kva grad får du ta del i innovative prosessar i den jobben du har no?

O: Kven er desse styrt av?

(Bedrifta/ deg sjølv/ segmentet/avdelinga du er ein del av/ kunder - marknaden?)

6.5 Kvar er du i innovative dialogen mellom kunder – bedrift? *(Med/utanfor dialogen osv.)*

O: Innovasjon som prosess eller produkt – i ditt tilfelle?

O: Internasjonalisering av kunnskapsutvikling er eit omgrep som vert nytta for å skildre innovasjonsprosessar som kan foregå på tvers av avdelinger internt i eit firma.

Kor blir innovasjonen styrt i frå i ditt tilfelle/din arbeidsplass?

(I frå avdeling i Norge til andre land eller motsatt?)

O: Mi erfaring frå den maritime klynga tilseier også at grunna eit innovasjonspress i frå kunder og grunna innovasjon i den maritime klynga så vert det henta inn kompetanse i frå andre land. Då ofte knytt til å løyse innovasjonspresset knytt til kunder i frå same opprinnelsesland som desse som blir henta inn. Det er noko med å for å kunne oppnå suksess internasjonalt, så må ein også ha god kjennskap til kulturen til det markedet ein ønsker å komme inn i. Korleis er dette aktuelt for deg og i din jobb/stilling/i bedrifta?

O: Nokre vert headhunta for å ta del i Research & Development/tekniske/utviklings – avdelingane til bedriftene. Kevin Sullivan, VP for Human Resources i Apple Computers sa ein gang at “When you are surrounded by sameness, you get only variations on the same!” I kva grad opplever du at

du bidreg med eit nytt blikk på noko (eit prosjekt, system, o.l.) basert på det at du har ein annan bakgrunn?

O: På kva måte meiner du at høgkompetente utanlandske arbeidarar kan bidra i innovasjonsprosessar?

O: Har du kjennskap til det som vert omtalt som "Sunnmørsånda"/ Myter om Sunnmøringen?

Arbeidsmiljøet

6.5 Korleis opplever du det sosiale arbeidsmiljøet i den bedrifta du arbeider i no?

6.6 Er du sosial med dine kollegar utanom arbeidstida?

O: Om ja, på kva måte?

O: Om nei, kunne du ønske at du var det?

O: Om nei, kvifor er du ikkje det?

6.7 Korleis opplever du din noverande arbeidsplass i forhold til toleranse og mangfald?

(I forhold til å inkludere menneske frå andre land?)

O: Føler du deg inkludert på arbeidsplassen?

O: Om ja, På kva måte.

O: Om nei, kvifor ikkje?

Indeks 7: TILTAK Integrasjon – staden der du bur

7. Vart det satt i verk tiltak for at du skulle bli best mogeleg integrert då du kom til Norge og Sunnmøre?

(Dersom dei står fast, kan det vere aktuelt å nemne: papirarbeid, skattekort, bustad, sosiale tiltak, velkomstpakke, lover & regelverk, sosiale koder, skule/barnehage der dette er aktuelt, lege og liknande.)

O: Om ja, kva type tiltak?

O: Tok du imot desse?

O: Følte du at desse tiltaka var tilpassa deg?

O: Følte du at desse tiltaka var tilpassa din familie (der dette er aktuelt)?

O: Var det noko du sakna?

O: Møte med kommunen? Kva gjorde dei då du kom?

Kven gjorde kva då du kom?

Det kan syne som om at kommunane i denne studien ikkje gjer så mykje for menneske som deg ved ankomst, korleis var dette for deg? Kva kunne vore annorleis?

O: Kva gjorde bedrifta du jobba i då du kom? Kva var det bedrifta ikkje gjorde for deg?

O: Kva gjorde du sjølv for å tilpasse deg livet i Norge?

7.1 Ser du tiltak som du eller andre kunne ha gjort som kunne ha gjort integreringsprosessen din enklare? Kva er det viktigaste å få hjelp til i dine auge?

Indeks 8: EIGA OPPLEVING av staden

Fritid

8 Kor viktig er fritidstilbod for deg? (i forhold til trivsel).

O: Tykkjer du at det er eit variert tilbod av organiserte fritidsaktivitetar der du bur?

O: Kva aktivitetar saknar du?

O: Kva set du størst pris på å gjere på fritida di her?

O: Der det er aktuelt: Kva tykkjer du om fritidsaktiviteter for barna dine?

8.1 Korleis opplever du staden du bur no i forhold til kulturopplevingar og kaféliv osv?

O: Får du tilstrekkeleg av dette i kommunen du bur i?

O: Eventuelt reiser du ut av kommunen for å finne dette? Kor langt reiser du?kor ofte er det aktuelt

O: Konsumerer du kulturelle tenester som kommunen tilbyr? Om ja, kva type

8.2 Har du mest sosial omgang med nordmenn eller med andre med ulik nasjonalitetar?

8.3 Opplever du at det er lett å få nye vennskap?

O: Kvar treff du vener og kjende?

Di eiga vurdering av staden (identifikasjon)

8.4 Korleis vil du skildre staden for nokon utanifrå, som ikkje kjenner til staden?

(Stad som lokalisering (location). Fysisk, geografisk beliggenhet)

8.5 Kan du skildre korleis du opplever å bu på denne staden?

(Stadsoppleving, stadskjensle, "sense of place")

8.6 Korleis vil du skildre den lokale kulturen i bygda/staden der du bur?

(Stad som kontekst, locality).

8.7 Korleis synes du det er å bu i X framfor å bu på ein større/anna plass?

8.8 På kva slags måte er denne staden med på å påverke kvardagen din?

8.9 Står det du visste om staden i forhold til det du no veit? På kva måte (*før – no perspektiv*)

(Bygd som konkret lokalitet: Møre og Romsdal ber preg av si historie i form av naturressursar, økonomiske aktivitetar og liknande. Kva visste dei før? = Det levde liv på bygda. Myter og forestillingar).

8.10 Ville du anbefalt andre i din situasjon til å busette seg her?

Kvifor/kvifor ikkje?

8.11 I kva grad identifiserar du deg med staden? (Sunnmøre som region)

8.12 Bustad. Leiger du/kjøpt/hus/ utdjup.

8.13 Føler du deg integrert i nærmiljøet?

O: Om ja, på kva måte. Om nei, kvifor ikkje?Eksempel?

Open/lukka

8.14 Kor open/lukka synes du at staden du bur er for nye menneske i frå andre stadar?

O: Føler du noko form for fremmedhet/ annerledeshet?

8.15 Kor open/lukka opplever du staden du bur er for menneske med ulike levemåtar enn norma, til dømes homofile?

8. 16 Kor open/lukka opplever du staden du bur er for menneske med ulik religion?

8.17 I kva grad, opplever du at du kan vere deg sjølv fullt og heilt, på staden der du bur?

8. 18 Korleis blir menneske vurdert (i dine auge) på stade der du bur? (*Utifrå arbeid, status, familie, etnisitet, pengar, eller andre?*)

8.19 Korleis var/er det for deg å komme inn i eit fellesskap?

Indeks 9: LENGD PÅ MIGRASJONEN

9. Kva er hovudårsaka til at bur der du bur no og ikkje ein annan stad?

9.1 Kva er dei største ulempene/fordelane med å bu der du bur no?

9.2 Er det noko du ser at du ville ha gjort annleis dersom du kunne ha gjort ting på ny (i forhold til stad å busette seg)?

9.3 Korleis ser du på det å verkeleggjere draumane dine for framtida i forhold til det å bu på staden der du bur?

9.4 Føler du at du har ofra noko på grunn av at du bur her?

9.5 Kor lenge ser du føre deg å bu her?

O: Kvar kunne du ha tenkt deg å flytta? Nytt land? Innanfor regionen? Og på grunn av kva?

Litt meir dimensjon. Oppsummerande kommentar. Vil du flytte på grunn av at det ikkje er spennande her (lengre)?

O: For dei med barn, kunne du tenke deg at barna dine skal vokse opp her?

*O: Oppsummerande kommentar: **Korleis er det eigentleg?***

Kommentarar til intervjuet/ synspunkt som ikkje har kome fram?

Tusen takk for tida di!

Interview guide

In the struggle to retain highly skilled foreign workers in Sunnmøre, Western Norway, how do foreign highly skilled professionals evaluate the place where they live and what is involved in shaping their vision?

Information before the interview starts:

I want to start by presenting myself, and share with him/her some thoughts about the objectives behind this interview/project (goal/meaning of the project). I then want to thank him/her for taking part in the project and sharing their experiences with me. I will further on explain some details regarding the interview and the interview situation and I will for example ask to record the interview in order to remember what is being said easier. I also want to inform him/her about the informed consent and that it is voluntary to participate in this study and that they have the opportunity to withdraw at any time along the way, without having to justify this further. If him/her chooses to opt out then all data collected about them be anonymized. They might also chose not to answer a certain question. In the end I will also mention the collaboration with Møreforsking AS.

About the interview guide:

The way the questions are listed below is more or less how I picture I am going to ask the questions in the interview situation, but I will also have prepared myself before each individual interview in a way that some of the questions might be excess.

I want to emphasize that the interview will be like a conversation, and the questions might then be swapped around so that there will be a natural flow in the conversation.

”F” after the questions means”Follow –up” – questions that may be asked after each individual question.

Index 1: PERSONAL

1. Name

1.2 Sex

1.3 What year were you born?

1.4 When did you come to Norway? (When did you *settle down* here?)

F: When did you come to Sunnmøre? (When did you settle down here?)

F: In what municipality do you now reside in?

F: Have you lived in this municipality the whole time?

F: If no, why the change?

Index 2: PARTNER/HUSBAND/WIFE

2. Are you married/in a partnership?

2.1: Nationality of your partner?

F: If Norwegian, where does he/she come from in Norway?

2.2: Where did you meet?

2.3: What does your wife/husband/partner do for a living?

2.4 Who wanted to settle down in Sunnmøre? Both? One? And why?

F: How did you hear about the job – possibilities? For both of you?

2.5: Do you have children?

F: If yes, do they live with you? How many? How old are they? Born here in Sunnmøre/Norway?

School/ kindergarten?

Index 3: Educational level

3. What is your highest ended education?

3.1 What kind (technical, economical, maritime etc.)

Educational level: Secondary School – Upper secondary school- University/college 1 (1-2-yrs) – University/College 2 (3-4 yrs) – University/College 3 (5-6 yrs) – University/College 4 (dr.degree)

3.2 Where did you study and when?

F: Where did you live during the time you went to University/College? At the same place where

you come from/or another place?

3.3 If married/partner: what is the educational level of your partner?

Index 4: Your home town /background questions

4. Where do you come from?

F: Have you lived there your entire life?

4.1 Do you mind telling me about your childhood/growing up in your home country. I will ask you questions if there is something that I would like you to talk more about/ elaborate on.

Clues:

From a hamlet, town or city

Parents

Siblings   Relational aspects

Friends

Spare time: What did you enjoy doing in your spare time?

School: What kind of school did you attend? View on school/s

Work: What did you do for a living? Career opportunities?

Children: Do you have children born in your home country?

Living conditions: How did you live?

Economical situation

Climate

4.2 Did you come directly from your home country to Møre og Romsdal?

F: If no, where did you go in between? How was it in respect to the clues above?

F: If relevant, grown up life at the place you used to live. One ordinary day at your hometown, what would it be like?

Index 5: Motives hometown contra the place you now live

5. What was the main reason for you coming to Norway and Sunnmøre? (Pull – effects). Elaborate.

5.1 What is the main reason that you left the country (the place) that you used to live? (Push – effects). Elaborate.

5.2 Combination of the two?

*Clues: work, family, education, health, living conditions, climate, place, environment, economical reasons, adventure, **career opportunities**, a change of lifestyle....*

F: What was the most prominent of these reasons above?

5.3 How did you experience the meeting with Norway?

F: First impression. Positive, negative.

Index 6: Motives work

View on the labor marked

6. What did you know about the labor marked in Sunnmøre prior to your arrival? (Pull -effects?)

6.1 How do you evaluate the labor marked now that you are living here? (Push-effects?)

(For you and job number two where this is relevant)

6.2 Did you have knowledge of the maritime cluster prior to your arrival? (Pull –effects?)

F: If yes, what kind?

F: Does the maritime cluster contribute to that it is more attractive to live here?

F: Could you please describe the maritime cluster with a few words?

F: Degree of identification to the maritime cluster in Møre

View on tasks/Innovation

6.3 How do you evaluate/ view your work tasks?

(Clues: Challenging, recognition from coworkers/others etc.)

(For the ones that has worked in different companies in the maritime cluster it might be interesting to elaborate on this, differences etc.)

6.4 To what extent do you take part in innovative processes in your current job?

F: Who starts them off? Who controls them? Who own them?

(The company/ yourself/ the segment/department that you are a part of/clients/the market?)

6.5 Where would you place yourself in the innovative dialogue between clients – company?

(Within/ Outside the dialogue etc.)

F: Innovation as a process or a product – in your case?

F: Internationalization of knowledge - development is a concept that is used to describe processes of innovation that may occur across departments internally within a firm. Who/(Where from) directs the innovation in your case/your working place?

(From department in Norway towards other departments, in other countries or vice versa?)

F: My own experience from the maritime cluster tells me that due to a high innovation pressure from clients and also due to innovation in the maritime cluster, competence is being brought in from different countries. Then often to address the innovation pressure tied up to clients from the same country of origin as the people that are being brought in to work. There is something about that in order to achieve success internationally, one also need to have a great deal of knowledge

about the culture in the marked one aspire to be a part of. In what way is this relevant for you in your position/in the company that you work for?

F: Some are also headhunted to take part in the Research & development/technical/ development-departments of the companies. Kevin Sullivan, VP of Human Resources at Apple Computers once said: "When you are surrounded by sameness, you get only variations on the same!" To what extent do you experience that you contribute to a new/different view on something (a project/system etc.) based on that you have a different background?

F: In what way do you feel that highly skilled foreign workers might contribute in innovative processes?

F: Do you have knowledge of what is called "Sunnmørsånda" : The spirit of the Sunnmøring: a native from Sunnmøre?

Work environment

6.5 How is your experience with the social working environment in the company that you currently work for?

6.6 Are you social with your colleagues outside working hours?

F: If yes, in what way?

F: If no, why are you not?

F: If no, do you wish you were?

6.7 How do you experience your current working place when it comes to tolerance and diversity? (When it comes to including people from different countries?)

F: Do you feel included at your place of work?

F: If yes, in what way? (In which ways?)

F: If no, why not?

Index 7: Measures integration – the place where you live

7. Where there executed measures for that you should be integrated upon your arrival to Norway and Sunnmøre? (As integrated as possible?)

(If they are not sure what to answer, it might be relevant to mention: paper work, tax cards, a place to live, social codes, a welcoming package, rules and regulations, school/kindergarten, doctor etc.).

F: If yes, what kind of measures?

F: Did you accept these?

F: Did you feel that these measures were adapted to you?

F: Did you feel that these measures were adapted to your family? (Ask this where this is relevant)

F: Did you miss anything? If yes, what?

F: Meeting with the municipality? What did they do upon your arrival? Who did what when you arrived?

F: It might seem as though the municipalities in this study do not do so much for people like you when you arrive to Sunnmøre, How was this like for you? What could have been different?

F: What did the company that you work for do when you arrived? What did your company not do for you?

F: What did you do to adjust/adapt to the new life in Norway?

7.1 Do you see measures that you or other could have done that would have eased your integration process? What is the most important to get help with in your eyes?

Index 8: OWN EXPERIENCE of the place where you live

Spare time

8 How important are spare time activities to you? *(In relation to satisfaction).*

F: Do you feel that there is a variation of organized spare time activities where you live?

F: What activities do you miss?

F: What do you appreciate the most doing in your spare time here?

F: Where it is relevant, what do you think/how do you evaluate the spare time activities for children in the area?

8.1 How do you evaluate the place where you live when it comes to cultural experiences and cafés etc.?

F: Do you get enough of this in the municipality where you live?

F: Do you travel out of the municipality to find it? How far do you go? How often?

F: Do you consume cultural services that the municipality has to offer? If yes, what kind?

8.2 Do you mostly socialize with Norwegians or people with another nationality?

8.3 Do you experience that it is easy to make new friends?

F: Where do you meet friends and acquaintances?

Your own evaluation of the place (identification)

8.4 How would you describe the place for someone that comes from another place (outsider) that does not know the place that you come from?

(The place as localization (location). Physical, geographical location)

8.5 Could you describe how you experience living in this place?

(*"Sense of place"*)

8.6 How would you describe the local culture in the place where you live?

(*The place as a context, locality*).

8.7 How do you think it is to live in X instead of a bigger/different place?

8.8 In what way is this place affecting your daily life? (Daily life routine?)

8.9 Is what you knew about the place proportional to what you now know? In what way? (before – now perspective).

(*Village as a concrete locality: Møre og Romsdal is marked by its history because of its nature resources, economic activity and o on. What did you know about Møre og Romsdal prior to coming = The lived life in the hamlet/town. Myths etc.*).

8.10 Would you recommend others in your situation to move here? Why/ Why not?

8.11 To what extent do you identify yourself with the place? (To Sunnmøre as a region)

8.12 Living conditions. Do you rent/buy/? Elaborate.

8.13 Do you feel integrated in the local community?

F: If yes, in what way? If not, why not? Examples?

Open/closed

8.14 How open/closed do you feel that the place is for people that come from different places?

F: *Do you feel any kind of otherness?*

8.15 How open/closed do you feel that the place is for people that choose to live their lives outside the box, for example for homosexuals?

8.16 How open/closed do you feel that the place is for people with different religious backgrounds?

8.17 To what extent, do you feel that you are able to be yourself, fully and totally, at the place where you live?

8.18 How are people evaluated (in your eyes) at the place where you live? (*From what job/position they hold, family, money, ethnicity, or other?*)

8.19 How is it/was it to enter into a community? Be part of a community?

Index 9: LENGTH OF MIGRATION

9. What was the main reason for that you live where you live and not somewhere else?

9.1 What are the greatest disadvantages/advantages to live where you live right now?

9.2 Is there anything you would do different if you could have done things one more time (when it comes to a place to settle down)?

9.3 How do you look upon realizing your dreams for the future in respect to living where you now live?

9.4 Do you feel that you have sacrificed anything because you live here?

9.5 For how long do you picture yourself living here?

F: Where would you consider/like to move? To another country? Within the Sunnmøre – region?

And because of what factors? Do you want to move because it is not exciting anymore?

F: For the ones with children, would you like it for your children to grow up here?

*A sum up/ Summary. **How is it really?***

Comments to the interview/ perspectives that has not yet been brought up?

Thank you very much for you

Vedlegg 3: Spørreskjema. Nytt i Questback.

Highly skilled in the maritime cluster

Highly skilled in the maritime cluster

Thank you for your time filling out this questionnaire. It will take you about 7 -15 minutes to complete. I really appreciate it!

More information on the project voluntary to participate in this study and you have the opportunity to withdraw at any time along the way, without having to justify this further. If you choose to opt out then all data collected about you will be anonymised. The information will be treated confidentially and no individuals will be recognized in the completed thesis. I have been invited to take part in the project:

"Skills for a knowledge-intensive future - What makes marine and maritime jobs in Møre og Romsdal attractive for highly qualified labor" This project is directed by Møreforskning AS and the project lasts from 2011 to 2013. Project Manager is Finn Ove Båtevik. Møreforskning AS will have access to the data when I finish my thesis in June 2011. **After this questionnaire is completed, Møreforskning AS or myself might**

contact you for an interview. This study is reported to the Privacy Ombudsman for Research, the Norwegian Social Science Data Services A / S.

Sincerely,

Marte Cecilie W. Solheim

Masterstudent Volda University College

---

1) I am

Male Female

---

2) Year of birth

Select answer

3) Place of origin

- Scandinavia
- Eastern Europe
- Western Europe
- North Africa
- South Africa
- East Asia
- West Asia
- North America (USA)
- South America
- Australia/Oceania

---

4) In what municipality do you live today?

Select answer

Other, please specify

---

5) Length of residency in Norway

Select answer

---

6) When did you settle in the municipality where you are currently living?

Select answer

Other, please specify

---

7) How would you describe your Norwegian language?

- I am fluent oral and written
- I am fluent oral
- I am fluent written
- I understand a lot
- I understand some
- I understand very little
- I do not understand anything

8) Are you married/in a partnership?

- Yes No

This box is shown in preview only.

The following criteria must be fulfilled for this question to be shown:

- Are you married/in a partnership? - Yes

9) Where does your wife/husband/partner come from?

- Married to/partner with native norwegian from Møre & Romsdal
- Married to/partner with native norwegian from another part of Norway
- Married to/partner is not norwegian

This box is shown in preview only.

The following criteria must be fulfilled for this question to be shown:

- Are you married/in a partnership? - Yes

10) What is your partner`s activity?

- Working for the same company as I do
- Working for another company in the maritime cluster
- Working for another company in the region
- Staying at home
- Student/education
- Other, please specify

11) Do you have children living with you?

- Yes
- No

12) What is your highest completed education level?

- Secondary School
- Upper secondary school/college
- University/University College 1 (1-2-yrs)
- Uni/Uni college 2 (3-4-yrs)
- Uni/Uni college 3 (5-6-yrs masters)
- Uni/Uni college 4 (dr.degree)

Sunnmøre is the southernmost traditional district of the western Norwegian county of Møre og Romsdal.

Sunnmøre holds 17 Municipalities: Giske, Haram, Hareid, Herøy, Norddal, Sande, Skodje, Stordal, Stranda, Sula, Sykkylven, Ulstein, Vanylven, Volda, Ørskog, Ørsta

14) You answered that you had knowledge of Sunnmøre, what kind of knowledge?

- I had knowledge about the nature
- I had knowledge of the work possibilities in the area
- I had knowledge of the outdoor activities/possibilities
- I had knowledge about the social life in the area
- I had knowledge about the maritime cluster
- I had knowledge about the company that I work for
- I had knowledge about the people in the area
- I had knowledge about the technology in the area
- I had knowledge about the climate
- I had knowledge about the welfaresystem
- I had knowledge about the recreational activities here
- I had knowledge about the social environment here
- I knew people who live here
- I knew people who had lived here earlier
- I have been visiting many times before
- Other, please specify

15) How did you get to know about the position that brought you to Sunnmøre?

- Internet
- Public employment office
- Private employment office
- Add in newspaper
- Acquaintances
- Headhunted
- Other, please specify

16) What were the three most important reasons for moving to Sunnmøre?

- Because of career opportunities
- Because my partner lived here already
- I wanted to improve my economy
- I wanted a career change
- I wanted an adventure
- I wanted a change of lifestyle
- I wanted to come because of the nature here
- I wanted to come because of the outdoor activities offered here
- I was without a job in my home country
- I wanted to live in Norway
- I wanted to be a part of the maritime cluster
- I wanted a new experience
- I had to leave my home country
- Other, please specify

Please rate the following:

17) Quality of life - where I live

Agree entirely   Slightly agree   Slightly disagree   Disagree   Not applicable

There is great tolerance where I live towards people who come from different parts of the world

I felt very welcome when I first arrived to the place where I live

I feel more welcome now than I did when I first arrived

I feel very included in the local community

Sometimes I feel left out because I am not Norwegian

I am very happy for living in Sunnmøre

18) For how long have you been working in the company that you currently work for?

Select answer

19) Have you worked for other companies in Sunnmøre?

- No
- Yes, one other company
- Yes, two other companies
- Yes, three other companies
- Yes, four other companies
- Yes, five other companies
- Yes, more than five other companies

---

20) Within which category is your profession/occupation?

Select answer

Other, please specify

21) Social life - the place where I live

	Agree entirely	Slightly agree	Slightly disagree	Disagree	Not applicable
I am often social with my coworkers outside of work	☐	☐	☐	☐	☐
I spend most of my time with locals from Sunnmøre	☐	☐	☐	☐	☐
There is a great natural environment (i.e. parks, tracks, beaches, playgrounds) to meet other people	☐	☐	☐	☐	☐
I participate in local/regional organizations (Choir, religious organizations, NGOs, etc.)	☐	☐	☐	☐	☐
The company I work for could better facilitate social activities for their employees	☐	☐	☐	☐	☐
Being social outside work is important to me	☐	☐	☐	☐	☐

22) Life for children - the place where I live

Agree entirely   Slightly agree   Slightly disagree   Disagree   Not applicable

There is poor access to informal meeting places for young people in the area

There is good access to a wide selection of organized recreational activities for children in the area

There is good access to good daycare facilities in the area

The children have good access to outdoor activities in the area

The children have good access to schools of a great standard in the area

Please rate the following:

23) Spare time for adults - where I live

	Agree entirely	Slightly agree	Slightly disagree	Disagree	Not applicable
There is good access to a wide selection of recreational activities for adults in the area	☐	☐	☐	☐	☐
The access to organized leisure activities are limited according to my wishes and interests	☐	☐	☐	☐	☐
There is good access to a varied selection of cafes, restaurants, etc. in the area	☐	☐	☐	☐	☐
There is good access to many interesting cultural activities in the area	☐	☐	☐	☐	☐
There is good access to informal meeting places to meet other people in the area	☐	☐	☐	☐	☐
There is good access to a great variety of shops in the area	☐	☐	☐	☐	☐
It is not a high priority for me to indulge myself in	☐	☐	☐	☐	☐

Please rate the following:

Some examples of practical measures: Information packages, welcoming group for foreigners, help with paperwork, housing, getting bank account etc.

24) Settling in - the place where I live

	Agree entirely	Slightly agree	Slightly disagree	Disagree	Not applicable
My work place executed great practical measures for me upon my arrival to Sunnmøre	☐	☐	☐	☐	☐
The Municipality executed great practical measures for me upon my arrival to Sunnmøre	☐	☐	☐	☐	☐
I got a lot of help from the INN -office in respect to settling in at the place where I live	☐	☐	☐	☐	☐
I got a lot of help from other organizations settling in at the place where I live	☐	☐	☐	☐	☐
The health care offered in the place where I live is excellent	☐	☐	☐	☐	☐

Please rate the following:

25) Career & culture

	Agree entirely	Slightly agree	Slightly disagree	Disagree	Not applicable
There is little basis for me to make a career in the Municipality where I live	☐	☐	☐	☐	☐
The basis for me to make my career in Sunnmøre is great	☐	☐	☐	☐	☐
Ålesund has got a broad and varied culture scene that makes living in the area attractive	☐	☐	☐	☐	☐

---

26) I intend to continue living in Sunnmøre

- Yes
- Yes, atleast for a few more years
- Maybe
- No, I want to move
- I do not know

---

27) Overall impression of living in Sunnmøre

	Very positive	Positive	OK	Negative	Very negative
Before I came here	☐	☐	☐	☐	☐
Right now	☐	☐	☐	☐	☐

Anything you would like to add?

28) Do you feel there are any comments / viewpoints that have been left out?

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Vedlegg 4: Prosjektvurdering: Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD).

Grethe Mattland Olsen
Avdeling for samfunnsfag og historie
Høgskulen i Volda
Postboks 500
6101 VOLDA

Vår dato: 21.01.2011

Vår ref: 25797 / 3 / JSL

Deres dato:

Deres ref:

KVITTERING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 17.12.2010. Meldingen gjelder prosjektet:

25797

Suksesskriterier for bulyst blant høgkompetent utanlandsk arbeidskraft i den maritime klynga på Møre.

Korleis opplever eit utval høgkompetente utanlandske arbeidrarar staden der dei bur og kva er med på å forme deira syn?

Behandlingsansvarlig
Daglig ansvarlig
Student

Høgskulen i Volda, ved institusjonens overste leder

Grethe Mattland Olsen

Marte Cecilie Wilhelmsen Solheim

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

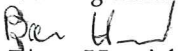
Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven/helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/prosjektoversikt.jsp>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 31.12.2013, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Bjørn Henrichsen

Juni Skjold Lexau

Kontaktperson: Juni Skjold Lexau tlf: 55 58 36 01

Vedlegg: Prosjektvurdering

✓ Kopi: Marte Cecilie Wilhelmsen Solheim, Ottamarka 13 A, 6100 VOLDA

**Vedlegg 5: Prosjektvurdering. Utfyllende kommentar.
Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste.**

Formålet med prosjektet er å undersøke hva som gjør maritime arbeidsplasser i Møre og Romsdal attraktive for høykompetent utenlandsk arbeidskraft, med fokus på bostedet. Studentprosjektet er en del av et større prosjekt i regi av Møreforskning AS. Prosjektet er meldt inn som et studentprosjekt der studenten studerer ved Høgskulen i Volda, mens Møreforskning AS har ansvar for hovedprosjektet og står som formell eier at datamaterialet (jf. telefonsamtale med student 19.01.2011).

Utvalget består av ca 80 personer med utenlandsk opprinnelse som er tilsatt i maritime virksomheter i 6 kommuner i Møre og Romsdal. Informasjon om prosjektet distribueres gjennom arbeidsgiver. Utvalget informeres skriftlig om prosjektet (jf. informasjonsskriv mottatt 19.01.2011) og samtykker skriftlig eller muntlig til deltakelse ved å kontakte studenten direkte.

Opplysningene samles inn gjennom spørreskjema og personlig intervju. Spørreskjema besvares elektronisk via Questback. Det vil deretter bli gjort et stratifisert utvalg av nøkkelinformanter som inviteres til deltakelse i intervju. Det registreres direkte personidentifiserende opplysninger gjennom navn og e-postadresse. Det registreres indirekte personidentifiserende opplysninger gjennom bakgrunnsopplysninger som kommune, yrke, arbeidsplass, alder, kjønn m.m. Det vil bli benyttet lydopptak under intervjuene. Direkte personidentifiserende opplysninger lagres separat fra det øvrige datamaterialet, men vil kunne kobles mot det øvrige datamaterialet ved hjelp av en referansekode.

Ombudet legger til grunn at bruk av privat pc er i tråd med Høgskulen i Volda sine rutiner for datasikkerhet. Vi anbefaler at ekstern harddisk krypteres dersom den vil inneholde personidentifiserende opplysninger om utvalget.

Prosjektslutt for masteroppgaven er satt til 30.06.2011. Etter prosjektslutt vil studenten anonymisere datamaterialet ved å slette navn, e-postadresser og lydopptak som hun er i besittelse av. Videre vil studenten grovkategorisere de indirekte personidentifiserende opplysningene på en slik måte at de ikke kan tilbakeføres til enkeltpersoner.

Datamaterialet vil bli oppbevart videre ved Møreforskning AS til hovedprosjektets dato for prosjektslutt, 31.12.2013. Ved prosjektslutt anonymiseres datamaterialet ved Møreforskning AS, på samme måte som beskrevet ovenfor.

Vi ber om at utkast til intervjuguide sendes til ombudet for vurdering i god tid før denne delen av prosjektet skal igangsettes.